№ 26. 1857

MIDDELBURGSCHE COURANT.

Zaturdag 28 Februarij.

Deze courant verschijnt des dingsdags, donderdags en zaturdags. Binnen deze gemeente en ... singen geschiedt de uitgave den avond te voren ten 8 ure.
De abonnementsprijs per drie maanden is ƒ 3, franco per post ƒ 3,40.
De insending van advertentien kan geschieden tot tien ure des morgens, op den dag der uitgave.

De prijs van gewone advertentien is 22 cent per regel; van huwelijks, geboorte of doodbekendmakingen enz., van één tot zes regels ƒ 1,50, voor elken regel daarboven 22 cent.
Buitengewoon groote letters worden berekend naar de plaats die zij innemen.
Voor elke plaatsing moet 35 cent voor zegel worden betaald. De betaling geschiedt kontant.

Editie van vrijdag avond 8 ure.

Binnenlandsche tijdingen.

Middelburg 27 februarij.

Met den 1 maart aanstaande wordt een kantoor van den rijkstelegraaf te Venlo, met beperkte dagdienst, geopend.

Wij vernemen dat de heer Eduard Bamberg, directeur der Salon des variétés te Rotterdam, het voornemen heeft om, na bekomene vergunning van burgemeester en wethouders, alhier op 10 en 12 maart eerstkomende eene tooneelvoorstelling te geven, waartoe een lijst van inteekening vooraf zal worden aangeboden.

Dingsdag den 24 dezer had alhier de plegtige ter aarde bestelling plaats van den secretaris bij de vereeniging Het metalen kruis (2de afdeeling Middelburg). Op de kist lag de banier met de verdere decoratien zijner betrekking. Aan het kerkhof gekomen, werd het lijk gedragen door de leden, terwijl de slippen van het doodkleed werden gedragen door den voorzitter, den penningmeester en de twee commissarissen van orde, waarop meest al de overige leden, benevens eene commissie van de te Vlissingen gevestigde afdeeling den trein sloten, allen met hunne medaljes op de borst. Aan het graf genaderd, werd door een der leden een bij die gelegenheid toepasselijk woord gesproken, waarop, nadat ieder hunner op militaire wijze eene schop aarde op de kist had laten nedervallen, de trein plegtig terug toog.

▭ Eergisteren avond viel te Vlissingen een meisje, omtrent drie en een half jaar oud, in eene regenbak. Daar zich slechts eene zeer naauwe opening boven aan die put bevindt, waanden de vele bijstanders, tot zelfs de vader van het kind (wiens geoefendheid in het zwemmen hier niet baten mogt) het verloren, toen eensklaps J. Westendorp, kok bij het korps mariniers, te voorschijn trad, na herhaalde pogingen zich eindelijk door het steenen gat van de put wist te wringen, en met een touw werd naar beneden gelaten, waarop hij het kindje van onder een gewelf te voorschijn bragt, doch daarna zelf niet dan met de grootste moeite weder de eenmaal gepasseerde ruimte kon doorkomen.

Men gaat dagelijks voort met het bergen van goederen uit het stoomschip Ravensbourne. De grootste helft van de aan boord aanwezige specie is reeds gered.

---

§ Dezer dagen heeft de heer O. Verhagen, directeur der Maatschappij van verbeterde meekrapbereiding te Goes, door tusschenkomst van den minister van buitenlandsche zaken, ontvangen de medaille van de 2de klasse en het diploma, hem door de nationale akademie te Parijs toegekend voor ingezondene meekrap en racine, op de tentoonstelling van 1855.

Naar men verneemt heeft het engelsch gouvernement aan W. A. Bowbyes, gezagvoerder van den reddingskotter Willem van Houten, de gouden medaille, en aan elk zijner manschappen eene zilveren medaille toegewezen, wegens hun verdienstelijk en menschlievend gedrag bij de redding der equipage van de onlangs gestrande schooner New-Castle, gezagvoerder Rhodes, terwijl voor die zelfde redding van wege de Lords of the committee of privy council for trade aan genoemden gezagvoerder eene gratificatie van 5 p. st. en elk der equipage 2 p. st. 10 s., is toegekend.

Volgens een met de jongste mail bij het departement van kolonien uit Suriname ontvangen berigt van den 21 januarij jl., bleef de gezondheidstoestand aldaar voldoende.

De mazelen, waarvan zich eenige gevallen te Nickerie hadden voorgedaan, hadden geheel opgehouden.

De meest gewenschte rust en orde heerschten bij voortduur, ook onder de slavenbevolking.

De plaats gehad hebbende ongeregeldheden op het etablissement Albina alleen maakten hierop eene uitzondering, doch de gouverneur vleide zich dat dezelve, ten gevolge van de door hem genomene maatregelen, zouden hebben opgehouden.

De Staats-courant behelst de openbare rekenschap van de ontvangst der liefdegaven, ontvangen ten gevolge der collecte tot leniging der rampen, veroorzaakt door den watersnood van 1855 en van de besteding dier liefdegaven.

Daaruit blijkt dat is ontvangen: zuivere ontvangst: collecten en giften, zonder bepaalde bestemming f 675,853,90. met bepaalde bestemming f 3,345,95½. totaal f 679,208,95½. Van die gezamenlijke gelden, ad f 679,108,95½, is toegekend aan de noodlijdenden in Noordbrabant: f 118,466,14½; Gelderland: f 434,670,47; Zuidholland: f 46,791,88½; Utrecht: f 79,280,95½.

De Nijmeegsche courant meldt het volgende:

„Van [illegible] Aan door het nederlandsche gouvernement concessie is verleend voor de daarstelling van een spoorweg van Maastricht naar Nijmegen, in de rigting van de gemeente Heumen en Malden; en van Berlijn is het stellige berigt ontvangen, dat de minister van koophandel von der Heydt voornemens is, om met de nederlandsche regering te onderhandelen over de verbinding van Nijmegen met Arnhem, door eenen spoorweg, en het bouwen van bruggen over de Waal en den Rijn. Indien deze onderhandelingen met een goed gevolg mogten bekroond worden, zou onze stad een glansrijk tijdperk te gemoet gaan, door zich aan het europesche spoorwegnet verbonden te zien; daar zich de crefelder spoorweg oostwaarts, de maastrichtsche zuidwaarts en de arnhemsche noordwaarts van onze stad zouden uitbreiden, en onze handel zich in al de voordeelen van zulk eene uitgestrekte gemeenschap zal kunnen verblijden."

De commissie uit den gemeenteraad van Amsterdam, aan welke de opdragt was gegeven om te pre-adviseren op eene voordragt door burgemeester en wethouders aan den raad te doen, betreffende de te nemen beslissing omtrent het geven van restitutie, naar aanleiding van art. 245 der gemeentewet, heeft bij het door haar thans uitgebragt rapport als hoofdbeginselen voorgedragen: 1. aan inwoners, die hun hoofdverblijf in de gemeente gevestigd hebben en restitutie vragen op grond dat zij gedurende korteren of langeren tijd elders zich hebben opgehouden, die restitutie te weigeren; 2. die restitutie alleen aan hen toe te staan indien blijkt, dat hun hoofdverblijf naar elders is overgebragt, door werkelijke woning in eene andere plaats, waardoor hun hoofdverblijf te Amsterdam heeft opgehouden; altijd voor zoo ver zij niet door tijdelijk verblijf binnen gemelde gemeente uit dien hoofde in de termen der wet mogten vallen.

De verzakking aan eenige gebouwen, aan de Waal te Nijmegen gelegen, is bij den lagen waterstand thans op meer schrikbarende wijze toegenomen. Naar men verneemt heeft het gemeentebestuur het dan ook nu noodig geoordeeld, aan de eigenaars der twee aan de Kraanpoort belendende huizen, waarvan het eene zich van het nevenstaande huis, De toelast genaamd, bijna heeft losgescheurd, aanschrijving te doen, die huizen te doen afbreken, en zal het zelfde geschieden met de poort zelve, het wachthuis en het daaraan grenzende stuk ringmuur.

Benoemingen en besluiten.

Bij Zr. Ms. besluit van den 25sten januarij is de de heer P. E. Barnes benoemd tot consul der Nederlanden, te Coquimba, in Chili.

— Bij besluit van 24 dezer, heeft Z. M. goedgekeurd de beroeping van een predikant, uitgebragt door den kerkeraad der hervormde gemeente van 's Heer Abts- en Sinoutskerke, onder de classis van Goes, op W. Kluever, predikant te Cothen.

Kerk- en schoolnieuws.

Jl. zondag had te Haaksbergen plaats de bevestiging van den door den kerkeraad beroepen leeraar ds. J. Berghege, van Gapinge, die tot bevestiger had medegebragt ds. L. P. Trautman, te Veere. De bevestiger had tot tekst Timoth. III: 1. en de beroepen leeraar Hebr. X; 23, 24 en 25. Niettegenstaande die plegtigheid bepaald was op 29 maart é. k. en eerst voor een paar dagen de kerkeraad daarvan was kennis gegeven, is de opkomst buiten verwachting van elders geweest.

Marine en leger.

Met den 16 maart aanstaande wordt te Hellevoetsluis in dienst gesteld Zr Ms. brik De sperwer, waarvan het bevel is opgedragen aan den kapitein-luitenant ter zee J. C. Baak, zijnde met dat tijdstip op dien bodem geplaatst: de luitenant ter zee van de 1ste klasse J. P. K. van Moorsel, als 1ste officier; voorts de luitenants ter zee van de 2de klasse, jhr. H. K. F. A. van Raders, H. C. M. E. Habets en G. den Berger; de officier van gezondheid der 2de kl. J. G. Slieker; de officier van administratie der 3de kl. J. H. Ferguson, en de scheepsklerk W. P. J. L. Stort.

— Aan boord van Zr. Ms. wachtschip Ajax te Hellevoetsluis is geplaatst de officier van gez. 2de kl. H. E. Thepass, en zulks ter vervanging van den officier van gezondheid 3de kl. P. J. Losgert, overgeplaatst aan boord van Zr. Ms. instructiebrik Zeehond.

— Naar men verneemt zal in den loop der maand maart, van wege het departement van oorlog, op nieuw worden aanbesteed: het bouwen van een nieuw buskruidmagazijn te Hellevoetsluis.

Staten-generaal.

ONTWERP VAN WET OP HET LAGER ONDERWIJS, ingekomen in de zitting van de tweede kamer van 23 dezer.

Wij Willem III, enz.

Alzoo wij in overweging genomen hebben, dat art. 194 der grondwet voorschrijft, dat de inrigting van het openbaar onderwijs, met eerbiediging van ieders godsdienstige begrippen, door de wet wordt geregeld, dat er overal in het rijk van overheidswege voldoend openbaar lager onderwijs wordt gegeven, en dat het geven van onderwijs vrij is, behoudens het toezigt der overheid, en bovendien, voor zoo veel het middelbaar en lager onderwijs betreft, behoudens het onderzoek naar de bekwaamheid en zedelijkheid des onderwijzers; het een en ander door de wet te regelen; dat het noodzakelijk is in afwachting der regeling van het middelbaar en hooger onderwijs, aan die bepalingen, voor zoo veel het lager onderwijs betreft, gevolg te geven;

Zoo is het, dat wij enz.

TITEL I.

Algemeene bepalingen.

Art. 1. Het lager onderwijs omvat het lezen, schrijven, rekenen, benevens de beginselen der nederlandsche taal, der geschiedenis, der aardrijkskunde, der kennis van de natuur, der wiskunde en der vormleer.

Art. 2. Het lager onderwijs wordt onderscheiden in openbaar en in bijzonder onderwijs. Openbaar onderwijs is hetgeen gegeven wordt van wege de gemeenten, de provincien en het rijk, gezamenlijk of afzonderlijk; het overige is bijzonder onderwijs.

Art. 3. Het lager onderwijs wordt gegeven aan kinderen van verschillende huisgezinnen gezamenlijk, of aan kinderen van één gezin afzonderlijk. Het eerste is school-, het laatste huisonderwijs.

Art. 4. Geen schoolonderwijs wordt gegeven in lokalen die door de plaatselijke schoolcommissie verklaard zijn voor de gezondheid schadelijk te wezen, of van onvoldoende ruimte voor het aantal schoolgaande kinderen. Indien in de uitspraak der plaatselijke schoolcommissie niet wordt berust, beslissen gedeputeerde staten. Het komen in hooger beroep, zoo van de uitspraak der plaatselijke schoolcommissie als van die van gedeputeerde staten, geschiedt binnen veertien dagen. In afwachting der eindbeslissing kan het onderwijs in het afgekeurde lokaal worden voortgezet.

Art. 5. Het schoolonderwijs wordt gegeven door hoofd- en hulponderwijzers, hoofd- en hulponderwijzeressen, en kweekelingen, zoo mannelijke als vrouwelijke. Kweekelingen zijn zij die, den ouderdom nog niet bereikt hebbende waarop zij tot het examen als hulponderwijzer of als hulponderwijzeres kunnen worden toegelaten, de onderwijzers en onderwijzeressen bij hun schoolonderwijs behulpzaam zijn. Dien ouderdom bereikt hebbende, mogen zij als kweekelingen werkzaam blijven gedurende den tijd die nog verloopen moet alvorens zij tot het examen kunnen worden toegelaten. Indien kweekelingen het examen vermeld in het 2de en 3de lid met ongunstig gevolg hebben afgelegd, of om redenen, ter beoordeeling van gedeputeerde staten, verhinderd zijn geweest examen af te leggen, kunnen zij nog tot aan het eerstvolgend examen als kweekelingen werkzaam blijven.

Art. 6. Niemand mag lager onderwijs geven die niet in het bezit is der bij deze wet gevorderde bewijzen van bekwaamheid en zedelijkheid. Vreemdelingen behoeven bovendien onze vergunning.

Art. 7. De bepalingen van het voorgaand artikel zijn niet toepasselijk op hen, die tot het gezin behooren van de ouders of voogden der kinderen aan wie zij onderwijs geven, noch op de kweekelingen bij de scholen.

Art. 8. Die lager onderwijs geeft, zonder daartoe bevoegd te zijn of in strijd met het bepaalde bij art. 4, wordt voor de eerste maal gestraft met eene boete van vijf en twintig tot vijftig gulden, voor de tweede maal met eene boete van vijftig tot honderd gulden en gevangenisstraf van acht of veertien dagen, te zamen of afzonderlijk, en vervolgens telkens met gevangenisstraf van eene maand tot een jaar. Op hem, die buiten de grenzen zijner bevoegdheid lager onderwijs geeft, is de helft dezer straffen van toepassing.

Art. 9. Bij elke veroordeeling tot boete wordt tevens door den regter bepaald dat de veroordeelde, indien hij niet binnen ééne maand, na daartoe bij deurwaarders exploit te zijn aangemaand, aan het vonnis heeft voldaan, door gevangenzetting daartoe zal worden genoodzaakt. De duur dezer gevangenzetting wordt door den regter bepaald tot verhaal eener boete van vijf en twintig gulden op drie, van vijftig gulden op zeven en van honderd gulden op veertien dagen. De geheele voldoening aan het vonnis ontslaat van het verder ondergaan der gevangenzetting.

Art. 10. Buiten de gevallen, in deze wet vermeld, vervalt de bevoegdheid tot geven van lager onderwijs voor hem, die bij eindvonnis is veroordeeld: *a.* wegens misdaad; *b.* wegens diefstal, oplichting, misbruik van vertrouwen of aantasting der zeden.

Art. 11. Die de bevoegdheid tot het geven van lager onderwijs verloren heeft, kan haar niet terug krijgen. In de gevallen

bedoeld bij art. 20, 5de lid, en art. 36 kan zij door ons worden teruggegeven.

Art. 12. Ter opleiding van onderwijzers is er van rijks wege minstens eene kweekschool en wordt bovendien jaarlijks eene som in de begrooting der staatsuitgaven voorgedragen.

Art. 13. De bepalingen dezer wet omtrent de onderwijzers zijn insgelijks op de onderwijzeressen van toepassing, voor zooverre zij voor deze geene uitzonderingen behelst.

Art. 14. Van elk besluit, krachtens deze wet door gedeputeerde staten genomen, kan bij ons voorziening worden gevraagd.

TITEL II.

Van het openbaar onderwijs.

§ 1. *Van de scholen.*

Art. 15. In elke gemeente wordt lager onderwijs, naar den omvang van art. 1, gegeven in een voor de bevolking en de behoefte voldoend getal scholen, toegankelijk voor alle kinderen zonder onderscheid van godsdienstige gezindheid. Met inachtneming van art. 121 der wet van den 29 junij 1851 (staatsblad no. 85) kunnen twee of meer naburige gemeenten zich vereenigen tot het oprigten en in stand houden van gemeenschappelijke scholen.

Art. 16. De gemeenteraad bepaalt het getal der scholen. Zijn besluit wordt aan gedeputeerde staten medegedeeld. Zoo gedeputeerde staten het getal onvoldoende achten, bevelen zij vermeerdering. Indien het ons onvoldoende voorkomt, kan vermeerdering door ons worden bevolen.

§ 2. *Van de onderwijzers.*

Art. 17. Wanneer het getal der *leerlingen op eene school* meer dan zeventig bedraagt, wordt de hoofdonderwijzer bijgestaan door een kweekeling, meer dan honderd door een hulponderwijzer, meer dan honderd vijftig door een hulponderwijzer en een kweekeling. Boven dit getal wordt hij telkens voor vijftig leerlingen door een kweekeling en voor honderd leerlingen door een hulponderwijzer bijgestaan. Deze kweekelingen moeten zijn ten genoegen van den districts-schoolopziener.

Art. 18. Aan elken hoofdonderwijzer wordt, behalve vrije woning, zoo mogelijk met een tuin, eene jaarwedde toegelegd. Ingeval hem geene vrije woning kan verschaft worden, ontvangt hij eene *billijke vergoeding voor huishuur. Bij verschil* tusschen den gemeenteraad en den onderwijzer omtrent het bedrag dier vergoeding beslissen gedeputeerde staten. Ten behoeve van elken *kweekeling*, bedoeld in het voorgaand *artikel, wordt* den hoofdonderwijzer eene jaarlijksche toelage verleend. Aan elken hulponderwijzer wordt eene jaarwedde toegelegd. De jaarwedden en toelagen worden door den gemeenteraad onder goedkeuring van gedeputeerde staten bepaald. Voor een hoofdonderwijzer is het bedrag der jaarwedde ten minste f 400, voor een hulponderwijzer ten minste f 200. Het bedrag der toelage is ten minste f 25.

Art. 19. Om als hoofd- of hulponderwijzer benoemd te kunnen worden, wordt vereischt het bezit: *a*, eener acte van bekwaamheid; *b*, van een getuigschrift van goed zedelijk gedrag, afgegeven door het bestuur der gemeente of gemeenten, waar de bezitter gedurende de twee laatste jaren heeft gewoond.

Art. 20. De hoofd- en hulponderwijzers worden benoemd door den gemeenteraad *uit eene voordragt* van *drie* personen, opgemaakt door burgemeester en wethouders, in overleg, wat de hoofdonderwijzers betreft met den districts-schoolopziener, *en wat de hulponderwijzers aangaat, met den hoofdonderwijzer.* Bij verschil van gevoelen tusschen burgemeester en wethouders en den schoolopziener of den hoofdonderwijzer beslissen gedeputeerde staten. De hoofd- en hulponderwijzers worden geschorst en ontslagen door den gemeenteraad, doch niet dan na goedkeuring van gedeputeerde staten, die vooral den districts-schoolopziener hooren. Ontslag op eigen verzoek geschiedt zonder die goedkeuring. Is schorsing of ontslag, naar inzien der *plaatselijke schoolcommissie of van den schoolopziener*, noodig en de gemeenteraad nalatig of weigerachtig daartoe over te gaan, dan kan dit door gedeputeerde staten geschieden. Schorsing geschiedt met behoud of met verlies der bezoldiging gedurende het buiten dienst blijven. Ontslag ter zake van een ergerlijk levensgedrag heeft het verlies der bevoegdheid tot het geven van onderwijs ten gevolge. Het benoemen en ontslaan van kweekelingen geschiedt door den hoofdonderwijzer.

Art. 21. Het schoolonderwijs wordt, onder het aanleeren van gepaste en nuttige kundigheden, dienstbaar gemaakt aan de ontwikkeling van de verstandelijke vermogens der kinderen en aan hunne opleiding tot alle christelijke en maatschappelijke deugden. De onderwijzer onthoudt zich van iets te leeren, te doen of toe te laten, wat strijdig is met den eerbied, verschuldigd aan de *godsdienstige begrippen van andersdenkenden.* Hij prent aan de kinderen dien eerbied in en wekt hen op tot onderlinge liefde en verdraagzaamheid. Het geven van onderwijs in de godsdienst wordt overgelaten aan de kerkgenootschappen. Hiertoe zijn de schoollocalen buiten de schooluren voor de leerlingen der school beschikbaar. Waar de kinderen van het bezoeken der openbare school, uit hoofde van godsdienstige bezwaren der ouders, worden teruggehouden, en deze bezwaren na een zorgvuldig onderzoek, *niet kunnen worden uit den weg geruimd*, wordt, indien hieraan kan te gemoet gekomen worden door de oprigting van eene bijzondere school, tot het oprigten en onderhouden *van zoodanige school des gevorderd*, hulp verleend, door middel van een rijkssubsidie. Het verleenen van zoodanig subsidie geschiedt door de wet. (Wordt vervolgd.)

De memorie van toelichting, betreffende het wetsontwerp op het lager onderwijs, luidt *in den aanhef als volgt:*

Het ontwerp van wet, hetwelk thans aan de kamer is aangeboden, heeft tot grondslag het ontwerp, hetwelk in de vorige zitting onafgedaan bleef.

Dat ontwerp had voornamelijk, onder een opzigt, aanleiding gegeven tot den wensch des konings, dat, alvorens verder te gaan, overwogen wierd, of de bezwaren, welke er waren ontstaan, niet konden uit den weg geruimd worden.

Aan die lastgeving is voldaan. Het gewigt en de moeijelijkheid daarvan zijn bij de bewerking ondervonden. Eene proef, om tot bevrediging te geraken, is nedergelegd in de nieuwe redactie van art. 21, welke te harer plaats zal worden toegelicht.

Voor het overige kon het wetsontwerp door de tegenwoordige raadslieden des konings aan hoogstdenzelven aanbevolen worden als allezins geschikt om, behoudens eenige wijzigingen, bij ten gevolge van aanmerkingen door de kamer in haar voorloopig verslag medegedeeld, op nieuw tot grondslag van hernieuwd en gemeenschappelijk overleg te dienen.

Hierdoor wordt het voordeel verkregen, dat het nader onderzoek zich aan het vroeger geregeldelijk zal aansluiten en spoediger kunnen afloopen. Maar ook tevens, dat er een ruim gebruik is kunnen gemaakt worden van den arbeid, welke door den voorlaatsten minister van binnenlandsche zaken, zoo tot herziening van het wetsontwerp als ter beantwoording van het voorloopig verslag, was in gereedheid gebragt.

Art. 21. Het onderwerp van dit artikel heeft, van den aanvang af, stof geleverd tot veelzijdige beschouwingen en aanmerkelijk verschil van gevoelen. Het heeft, men kan het niet ontkennen, eenige spanning doen ontstaan; verklaarbaar door het gewigt der belangen, welke er in betrokken zijn.

Is het van de eene zijde een verblijdend teeken, te ontwaren, hoe hoog gewigt in het vaderland gehecht wordt aan hetgeen het volks-onderwijs en de godsdienstige belangen betreft; van den anderen kant is het niet minder waar, dat de taak des wetgevers er des te moeijelijker door wordt. Allen te bevredigen, zal hem, zoo ooit, op dit gebied althans niet te beurt vallen; zijn streven echter moet zijn aan zoo velen mogelijk te voldoen. De voorzigtigheid raadt hem zulks aan; de billijkheid gebiedt het; want het geldt hier mede de gewetensvrijheid.

De regering zal trachten hare zienswijze in dezen zoo duidelijk en beknopt mogelijk te verklaren.

Zij is, het bleek reeds hiervoren, voor het behoud der gemengde school: de openbare school toegankelijk voor de kinderen van alle godsdienstige gezindheden. Zij acht het verkieslijk in beginsel, dat de toekomstige staatsburgers, te zamen opgroeijende, ook te zamen in de volksschool onderwezen worden, opdat hierdoor de band van eenheid en onderling welwillend verkeer reeds vroeg worde gelegd. Zij houdt het er voor, dat de gemengde school voor alsnog aan het grooter deel der natie het welgevalligst is. Deze is er aan gewoon en gehecht geraakt. *De tegenstand, welke het denkbeeld eener facultative splitsing* in 1854 deed geboren worden, moge tot maatstaf strekken in hoe verre de afscheiding der kinderen in scholen voor elke groote *gezindheid met de tegenwoordige begrippen overeenstemt.* Het is trouwens niet te ontkennen, dat de splitsing der openbare scholen in de uitvoering op een tal van moeijelijkheden zou stuiten.

De regering wenscht alzoo in de staatsschool de kinderen der onderscheidene godsdienstige gezindheden opgenomen te zien.

Het doel der school moet zijn de verstandelijke vermogens der kinderen te ontwikkelen, hen met nuttige kundigheden toe te rusten; maar ook hun hart te vormen, hen te stemmen tot godsvrucht en deugd. Hierover schijnt geen verschil te bestaan.

Ook hier over is men het vrij algemeen eens, dat de vorming van het hart tot zedelijkheid een krachtigen hefboom heeft in de godsdienst, ja daarop gegrond moet zijn. Harerzijds althans belijdt de regering van die overtuiging doordrongen te wezen.

Hier intusschen nadert men tot het moeijelijke punt. Welke godsdienst bedoelt men? In welke mate zal men de godsdienst in de school brengen? Hoe zal men gepastelijk in de wet uitdrukken, wat uit zijnen aard bezwaarlijk binnen bepaalde grenzen te omschrijven is?

Om tot eene oplossing dezer vragen te geraken moeten, zoo de regering vermeent, drie beginsels op den voorgrond gesteld worden.

In de eerste plaats: de lagere school is niet bestemd om eigenlijk gezegd onderwijs in de godsdienst, om kerkelijk leerstellig onderwijs te geven. Dit is de taak, ja het regt, der kerkgenootschappen, waartoe de kinderen behooren.

In de tweede plaats: daar de openbare school toegankelijk moet wezen voor kinderen van verschillende godsdienstige gezindheden, *moet aan de kinderen niets geleerd worden wat in strijd zoude zijn met hunne godsdienstige begrippen.* De onderwijzer behoort de begrippen van andersdenkenden te eerbiedigen, *dien eerbied aan de kinderen in te prenten en hen te stemmen tot onderlinge liefde en verdraagzaamheid.*

In de derde plaats: datgene wat aan de godsdienst voor het *schoolonderwijs ontleend wordt, moet zooveel doenlijk in overeenstemming zijn met de godsdienstige begrippen der bevolking.*

In verband met het laatstgemelde nu, mag en kan, naar het inzien der regering, niet voorbijgezien worden, dat de overgroote meerderheid van het nederlandsche volk behoort tot de belijders van het christendom. De belijders behooren wel is waar tot onderscheidene kerkgenootschappen, *maar er is toch een* algemeen christelijk bewustzijn, hetwelk in allen leeft; er zijn daarmede zamenhangende waarheden en gevoelens, welke allen *in de harten der kinderen geplant wenschen.* Deze behooren te huis in de volksschool van Nederland. De omschrijving en bepaling daarvan liggen echter buiten de grenzen der wet. Bepaalde voorschriften daaromtrent zouden tegen de vrijheid van geweten kunnen strijden. De wet kan in geen geval eene godsdienst voor de school vaststellen. Bovendien, wat op eene plaats mogelijk is of door de behoeften der bevolking geëischt wordt, zal elders niet mogelijk wezen of niet gevorderd worden.

Het is der regering voorgekomen, dat aan deze beginsels over het geheel zich wel aansluit de formule van het reglement A. behoorende bij de schoolwet van 1806, dat de kinderen zullen opgeleid worden tot alle christelijke en maatschappelijke deugden, mits daaraan bepalingen worden toegevoegd tot handhaving van het beginsel der eerbiediging, verschuldigd aan de godsdienstige begrippen van andersdenkenden, en van het regt der kerkgenootschappen om onderwijs in de godsdienst te geven.

Die formule heeft voor zich, dat zij reeds vijftig jaren in ons schoolwezen kracht heeft gehad, en dat zij genoegzame vrijheid laat om in de onderscheidene behoeften te voorzien.

Maar strijdt zij niet met art. 194 der grondwet? De regering meent neen. Volgens hare opvatting van deze bepaling, welke opvatting, zoo zij gelooft, strookt met de van regeringswege in der tijd medegedeelde motiven, heeft zij alleen ten oogmerk buiten de school te sluiten kerkelijk leerstellig onderwijs en alle onderwijs, hetwelk niet zou overeenkomen met den eerbied verschuldigd aan de godsdienstige begrippen van andersdenkenden. Maar nu zal het toch niet kunnen gezegd worden kerkelijk leerstellig onderwijs te zijn, of op zich zelf te strijden met den eerbied, verschuldigd aan de godsdienstige begrippen der Israëlieten, wanneer de nederlandsche wetgever voorschrijft, dat de kinderen van het nederlandsche volk zullen opgeleid worden tot christelijke deugden. Waren die deugden strijdig met de begrippen der Israëlieten, de zaak zou van anderen aard worden. *Dit zal intusschen wel niemand beweren. De ondervinding trouwens van eene halve eeuw is daar om te bewijzen,* dat de israëlietische kinderen, met de kinderen der christenen op scholen opgenomen, waar, volgens de voorschriften van 1806 de jeugd tot alle christelijke en maatschappelijke deugden moest worden opgeleid, aan verstand of hart geen schade hebben geleden. Het zou dan alleen den naam moeten wezen, waarin de strijd met dien eerbied voor der Israëlieten godsdienstige begrippen zou moeten bestaan. Maar de regering kan zich niet voorstellen, dat de nederlandsche Israëlieten zoo ver zouden willen gaan van dit te beweren, of dat zij eene benaming *buiten de volksschool zouden wenschen gesloten* te zien, waaraan hunne christen medeburgers gehecht zijn. Even min kan de regering aannemen, dat de grondwetgever den eerbied voor de begrippen van andersdenkenden *tot zoodanig uiterste zou hebben willen drijven.*

Doch ook anderen zijn niet voor de toelating op de openbare school van hetgeen men thans onder den naam van christelijk element aanduidt. Het zou overbodig zijn hun gevoelen, reeds zoo dikwerf uiteengezet en aanbevolen of bestreden, hier breeder te vermelden.

De regering zal zich ten hunnen aanzien bepalen tot de volgende opmerkingen.

Aangenomen ook, *dat de redenering, waarmede dit gevoelen* aangedrongen wordt, volkomen juist ware, dit zal niet beletten dat eene wet op het lager onderwijs, waarbij aan dat gevoelen wordt toegegeven, *door een talrijk en aanzienlijk deel der natie* met tegenzin zal worden ontvangen. Zulks moge bij sommigen, bij velen misschien, een gevolg van vooroordeelen heeten, de zaak wordt er niet door weggenomen. Dat de gevolgen hiervan niet dan schadelijk kunnen zijn, zoowel voor den maatschappelijken toestand in het algemeen, als voor den bloei van het volksonderwijs in het bijzonder, zal wel geen betoog behoeven. Zeker zullen het ongenoegen en de spanning omtrent dit kwetsbaar punt, helaas, maar al te veel ontstaan, er niet door verminderen. Eene verzoenende staatkunde gebiedt daaraan zoo veel en zoodra mogelijk een einde te maken.

Aan hen, die de invoering van het christelijk element in de nieuwe schoolwet niet wenschen uit vrees, dat daaraan eene eenzijdige opvatting worde gegeven, mag de vraag gerigt worden, of zij redelijker wijze kunnen vergen, dat ter zake van die vrees worde buiten gesloten wat zij zelven eeren en huldigen en mede als den grondslag van onderwijs en opvoeding beschouwen.

Met grond daarentegen kunnen zij verlangen, en dat mogen allen wier kinderen in de openbare volksschool worden opgenomen, dat daarin niets worde geleerd, gedaan of toegelaten, wat strijden zou met den eerbied, verschuldigd aan hunne godsdienstige begrippen, allerminst alzoo wat zou kunnen strekken om die begrippen bij hunne kinderen te ondermijnen of te bestrijden. Zij hebben *er aanspraak op, dat de wetgever dit bepaald* voorschrijve en dat de regering, uit krachte van dat voorschrift wake en toezie, dat het naar deszelfs bedoeling getrouw worde nageleefd. Geschiedde dit niet, zij zouden kunnen verlangen, dat aan hunne bezwaren wierd te gemoet gekomen; maar vóór dien tijd zou het niet billijk zijn aan hunne vrees het verlangen van een aanzienlijk deel der natie ten offer te brengen.

De regering begeert niets anders, dan dat de openbare gemengde school zoo zij ingerigt, dat de kinderen van alle gezindheden daarvan gerustelijk kunnen gebruik maken. Zij wil alzoo geene eenzijdige rigting volgen of gevolgd hebben.

Gaan de beschouwingen der regering daarvan uit, dat aan *het grooter deel der natie geen onderwijs behoort te worden opgedrongen tegen zijne overtuiging,* evenzeer passend en billijk is het, naar haar inzien, ook de wenschen van hen in aanmer*king te nemen, die in de openbare school,* in weerwil der opname van het christelijk beginsel, of wel ook om die opname, geene bevrediging vinden, maar vóór hunne kinderen eene meer bijzondere godsdienstige opleiding verlangen dan op de algemeene openbare school kan gegeven worden. De vrijheid van onderwijs, bij de grondwet gewaarborgd, is niet voor allen voldoende om aan hunne bezwaren te gemoet te komen. Het is een middel voor hen niet toegankelijk, die niet het vermogen hebben om eene bijzondere school op te rigten en te onderhouden. Zal men dezen aan hun lot, hunne kinderen aan het gemis van onderwijs ten prooi laten? De regering is van oordeel, dat dit niet behoort *te geschieden.* De vruchten van het onderwijs behooren zoo algemeen mogelijk verspreid te worden. De hand ter bevrediging moet, vooral bij een onderwerp als dit, ook aan de minvermogenden toegereikt worden, opdat hun, zoo doenlijk, de gelegenheid worde geopend om aan hunne kinderen, in overeenstemming met de behoeften en eischen hunner conscientien, onderwijs te doen geven.

Ten einde hiertoe te geraken en de bedoelde bezwaren van godsdienstigen aard zoo veel mogelijk op te heffen, zou de regering het wenschelijk achten dat bij de wet het beginsel wierd vastgesteld dat, waar de kinderen, ten gevolge van gemoedsbezwaren der ouders, van het bezoeken der openbare school worden teruggehouden, en die bezwaren, na zorgvuldig onderzoek, bleken niet uit den weg te kunnen worden geruimd, tot het oprigten en onderhouden van eene bijzondere school, indien

[illegible] de bezwaren [illegible] te gemoet komen, [illegible] hetwelk [illegible] middel van een rijks-subsidie. [illegible]

De regering gelooft dat dit middel inderdaad zou kunnen worden eene welwillende poging tot bevrediging van verschillende godsdienstige behoeften, tot bescherming in zoo verre van gewetensvrijheid, tot geruststelling der gemoederen en bevordering van algemeene tevredenheid.

Met dat al ziet de regering de bezwaren welke het middel bij de toepassing zou kunnen opleveren, geenszins voorbij. Zij gevoelt dat het niet ligtvaardig voor allen, die bezwaren van gemoed zouden willen voorwenden, bruikbaar behoort te worden gesteld. Het is daarom dat zij een zorgvuldig onderzoek wenscht te zien voorgeschreven omtrent de redenen, welke de oprigting van eene bijzondere school doen verlangen, en of de bezwaren, welke het verlangen deden geboren worden, niet zouden kunnen opgeheven worden: mitsgaders naar de middelen welke er *bij de ouders voorhanden zijn om zelven in het oprigten en* onderhouden eener bijzondere school te voorzien.

Eerst dan, wanneer alle maatregelen zullen genomen zijn om zich te verzekeren dat een subsidie wel zou zijn besteed, zou hiertoe overgegaan worden, met de noodige zekerheid omtrent de opoffering, welke de belanghebbenden zich in elk geval zullen moeten getroosten.

Eindelijk [illegible] de regeling daar ter voorkoming van min doelmatige aanwending en ter afsnijding van te groote uitbreiding, het toestaan van het subsidie, mitsgaders de bepaling van de hoegrootheid, door de wet behooren te geschieden.

De regering vertrouwt dat bij het aanwijzen van dezen uitweg, de noodige omzigtigheid genoegzaam is in het oog gehouden. Zij vertrouwt dat de vrijheid aan het bijzonder onderwijs geschonken, *op de meeste plaatsen* waar de behoefte daaraan bestaat, gelegenheid zal geven om van dat bijzonder onderwijs gebruik te maken, en dat de gevallen zich dus betrekkelijk zeldzaam zullen voordoen, waarin de staat helpend tusschen beide zal moeten komen.

Met het oog op al het voorafgaande meent de regering zich te kunnen onthouden van breedere toelichting der onderscheidene deelen van art. 21 (nieuw).

Alleen wenscht zij nog te antwoorden aan de vele leden, die gaarne hun zegel hebben gehecht aan het denkbeeld, *hetwelk is* uitgedrukt in het derde lid, dat de regering niet wel inziet, welke woorden duidelijker dan de voorgedragene zouden kunnen doen uitkomen, dat het geven van godsdienstonderwijs tot de taak der kerkgenootschappen behoort. Elke andere redactie zou gebiedend spreken, hetgeen tot gegronde aanmerkingen aanleiding zou kunnen geven. Overlaten, wordt hier niet in den zin van concessie gebezigd, maar om aan te duiden, dat het godsdienstonderwijs, tot de bevoegdheid der kerkgenootschappen behoorende, aan hunne zorg blijft aanbevolen, althans niet tot de openbare school behoort.

Dat de bepaling omtrent het doen beschikbaar zijn der schoollocalen tot het geven van godsdienstonderwijs buiten de schooluren, overbodig zou zijn, kan de regering niet toestemmen. Wel zijn in het voorloopig verslag vele voorbeelden bijgebragt om te doen zien, dat die localen ook tusschentijds voor het gewoon onderwijs beschikbaar moeten blijven, maar daartegen kan worden aangevoerd, dat hetzij des morgens voor den schooltijd, hetzij op vrije *achtermiddagen*, hetzij des avonds, die localen zonder bezwaar kunnen dienen voor het geven van godsdienstonderwijs; *dat ook in die gemeenten, waar slechts eene enkele* godsdienstige gezindheid gevonden wordt, geene botsingen over den voorrang te vreezen zijn. Wierd slechts in eene enkele gemeente van de vergunning, door de wet verleend, gebruik gemaakt, de bepaling zou niet overbodig wezen. Maar bovendien stelt de regering op haar behoud prijs om de vroeger reeds meermalen kenbaar gemaakte redenen.

Art. 21 in het ontwerp van den heer van Reenen luidde:

„Het onderwijs wordt dienstbaar *gemaakt* aan de bevordering van zedelijkheid en godsdienst.

„De onderwijzers onthouden *zich van iets te onderwijzen, te* doen of toe te laten, kwetsend voor de godsdienstige begrippen der gezindheid of gezindheden, waartoe de schoolgaande kinderen te behooren.

„Het geven van onderwijs in de godsdienst wordt overgelaten aan de kerkgenootschappen. Hiertoe zijn de schoollocalen buiten de schooluren voor de leerlingen der school beschikbaar."

Buitenlandsche tijdingen.

Engeland.

[illegible] februarij. In de zitting van *het lagerhuis* van jl. maandag is weder beraadslaagd over het voorstel van den heer Disraeli, strekkende om de voorgedragen staatsbegrooting voor het aanstaande dienstjaar in haar geheel af te keuren.

Dat voorstel was wel geschikt om onder het publiek bij de tegenwoordige stemming der gemoederen bijval te vinden, en had alzoo een voor het ministerie dreigend voorkomen. Er is namelijk, gelijk men weet, in de voorgedragene staatsbegrooting zoo veel minder geld voor de land- en zeemagt aangevraagd, dat het meerendeel der buitengewone heffingen, die in de laatste [illegible] tot goedmaking der oorlogsuitgaven ingevoerd zijn, en [illegible] de opcenten op de incometax, reeds dadelijk door de schatkist [illegible] kunnen gemist worden. Doch het gouvernement [illegible] het [illegible]raadzaam, de trapsgewijze verlaging van het [illegible] zoo spoedig te laten voortgaan, als [illegible] door het toenmalige ministerie [illegible] met het parlement vastgestelde plan thans het [illegible] dat [illegible] zou de heffing der incometax [illegible] 1860 geheel ophouden, dewijl de schatkist [illegible] van andere, oude en [illegible] en deels door vermindering van uitgaven voor de [illegible] voor eenige andere zaken, in [illegible] gesteld zou [illegible] te kunnen missen, en *het was onder dien verstande, als 't ware onder dat beding, dat* het publiek en het parlement in 1853 nog voor eene wijle berustten in *de heffing van die belasting*, welke steeds als een tijdelijk en alleen voor buitengewone omstandigheden dienstig middel beschouwd is. Nu is bij de voorgedragen staatsbegrooting het vooruitzigt op de afschaffing dier gehate belasting in 1860 geenszins weg genomen, maar het wordt daardoor niet zoo zeer versterkt en op den voorgrond gesteld, als velen wenschten.

Dit een en ander heeft den heer Disraeli genoopt om het volgende voorstel te doen.

„Alvorens het financiële plan des gouvernements voor het volgende *dienstjaar goed te keuren*, zou *men dienen* bedacht te zijn op zulk eene regeling der geraamde inkomsten en uitgaven, als het geschiktst *zal schijnen* om de schatkist tegen het gevaar van een te kort in de dienstjaren 1858—59 en 1859—60 te beveiligen, en om voor het jaar 1860 zulk eene verhouding tusschen inkomsten en uitgaven te verzekeren, dat de incometax alsdan zonder nadeel voor den goeden staat van 's lands financien geheel zou kunnen worden afgeschaft."

Ten slotte is het voorstel van den heer Disraeli met 286 tegen 206 stemmen verworpen. Het ministerie heeft alzoo met eene belangrijke meerderheid van stemmen de zege behaald op het *eenige punt* van binnenlandsche staatkunde, hetwelk voor zijn bestaan gevaarlijk geacht werd.

Griekenland.

Men weet dat de beschermende mogendheden van Griekenland, als schuldeischers van dien staat, dezer dagen eenige be*palingen voorgesteld hebben met het doel om in een goed beheer* der grieksche financien eenen waarborg voor de voldoening hunner schuldvorderingen te bekomen, *en dat het gouvernement* van koning Otto zich bereidvaardig daarmede vereenigd heeft. Door berigten uit Athene van den 14 dezer verneemt men thans, dat de senaat van Griekenland minder bereidvaardig is om aan de gematigde verlangens van magtige en bevriende schuldeischers te voldoen, en dat bij die financiële schikking afgekeurd heeft.

Duitschland.

Weenen 22 februarij. Van eene geloofwaardige zijde wordt het berigt van sommige dagbladen tegengesproken, dat de plegtigheden van het huwelijk des aartshertogs Ferdinand Max met prinses Charlotte van Belgie, op de villa van koning Leopold, aan het meer Como, zouden plaats hebben. Het is tegendeel zeker, dat dit feest in de residentiestad der hooge bruid *zal plaats grijpen. Ook zullen in Italie groote feestelijkheden* gevierd worden na de komst van het echtpaar uit Belgie.

Frankfort 23 februarij. Ofschoon het gerucht van een oostenrijksche leening alhier al meer en meer in een bepaalden vorm optreedt, hecht men echter in de kringen van onze haute banque niet alleen geenerlei geloof aan zulk een plan van Oostenrijk, maar meent men zelfs alleen grond te hebben om soortgelijke opgaven bepaaldelijk te kunnen tegenspreken. Men gist dat het bedoelde gerucht ontstaan is door de omstandigheid, dat *het oostenrijksche ministerie van financien aanzienlijke posten* van de nationale leening, die het, zoo als men weet, overgenomen heeft, thans aan de markt wil brengen. Van de 500 millioen gl. der nationale leening moeten in het geheel nog 30 millioen betaald worden.

Berlijn 24 februarij. Reeds sedert eenige maanden worden tusschen Pruissen en Rusland over verschillende punten van aansluiting der spoorwegen in de beide staten onderhandelingen gevoerd, welk eene gunstige wending nemen en weldra eene gewenschte *uitkomst voor het onderling verkeer doen te ge*moet zien. Het plan tot het leggen van een onmiddelijken spoorweg tusschen Warschau en Posen moet geheel zijn *opgegeven*, maar thans het plan gevormd zijn tot daarstelling van eene linie die, den linkeroever van den Weichsel volgende, over Thorn en Bromberg zou loopen en zich met den oostenlijken spoorweg aansluiten, terwijl een andere weg Bromberg en Posen vereenigen zou en op die wijze het groothertogdom in de voordeelen der nieuwe middelen van gemeenschap doen deelen.

Frankrijk.

Parijs 24 februarij. Aan den minister van openbare werken is een buitengewoon crediet van 8 millioen francs geopend, tot *voortzetting* der werken, welke *door* de laatste overstroomingen noodzakelijk zijn geworden.

— Twee zonen van den koning van Dahomey zijn dezer dagen te Marseille aangekomen, om in Frankrijk hunne opvoeding te erlangen. Gemelde vorst is een der magtigste hoofden van de westkust van Afrika.

Uitlotingen.

Op den 25 dezer heeft overeenkomstig het bepaalde bij Zr. Ms. besluit van 15 februarij 1857 (Staatsblad no. 8), plaats gehad de uitloting in het openbaar ter aanwijzing van de nommers der schuldbekentenissen ten laste van het voormalig amortisatie-syndicaat, rentende drie en een half ten honderd, welke, uit krachte van evengemeld besluit, met den 1 april aanstaande losbaar zullen zijn en met dien zelfden dag ophouden rente te dragen; zijnde die nommers begrepen in de volgende in de orde der uittrekking geplaatste reeksen, te weten;

1.	de 1918	reeks,	bev. no.	28146	tot en met	no. 22155
2.	„ 1702	„	„ „	20747	„	„ 20757
3.	„ 2151	„	„ „	25858	„	„ 25863
4.	„ 566	„	„ „	6868	„	„ 6878
5.	„ 1876	„	„ „	22686	„	„ 22696
6.	„ 212	„	„ „	2528	„	„ 2537
7.	„ 1968	„	„ „	28739	„	„ 28749
8.	„ 694	„	„ „	8449	„	„ 8458
9.	„ 24	„	„ „	246	„	„ 255
10.	„ 435	„	„ „	5877	„	„ 5392
11.	„ 1616	„	„ „	19680	„	„ 19689
12.	„ 81	„	„ „	1037	„	„ 1046
13.	„ 586	„	„ „	7095	„	„ 7104
14.	de 2102	reeks	bev. no.	25270	tot en met	no. 25284
15.	„ 48	„	„ „	553	„	„ 588
16.	„ 209	„	„ „	2490	„	„ 2504
17.	„ 2105	„	„ „	25316	„	„ 25327
18.	„ 844	„	„ „	10211	„	„ 10220
19.	„ 1457	„	„ „	17793	„	„ 17802
20.	„ 513	„	„ „	6278	„	„ 6287
21.	„ 1873	„	„ „	22646	„	„ 22658
22.	„ 2178	„	„ „	26456	„	„ 26478
23.	„ 887	„	„ „	10754	„	„ 10763
24.	„ 709	„	„ „	8624	„	„ 8635
25.	„ 875	„	„ „	10618	„	„ 10627
26.	„ 1367	„	„ „	16759	„	„ 16772
27.	„ 1554	„	„ „	18886	„	„ 18895
28.	„ 864	„	„ „	10475	„	„ 10484
29.	„ 1171	„	„ „	14381	„	„ 14393
30.	„ 2089	„	„ „	25110	„	„ 25119

De houders der alzoo ter aflossing aangewezene schuldbekentenissen kunnen dezelve, met overlegging van de onverschenen coupons, waarvan de eerste verschijnt met 1 october 1857, op den 1 april aanstaande en vervolgens aanbieden ten kantore van den heer agent van het ministerie van financien te Amsterdam, en zal hun het kapitaal worden voldaan bij assignatie op de nederlandsche bank.

Zeetijdingen.

Het fregatschip *Osiris*, gezagvoerder Kramer, is woensdag namiddag onder het lossen van salutschoten uit deze haven naar Dordrecht vertrokken, gesleept door de nieuwe stoomsleepboot *Union*.

— Het barkschip *Mercurius*, gezagvoerder F. Nepperus Fz., *is den 25 dezer in het dok te Newport aangekomen*, van waar het naar Rio-Janeiro bestemd is. Alles wel aan boord.

— De hollandsche schooner schepen *Alma*, gezagvoerder Bowbyes en *Jantje Wilkens*, gezagvoerder Hotze, zijn gisteren, door tegenwind te Vlissingen teruggekeerd.

Handelsberigten.

Overzigt der week.

Rotterdam 27 februarij.

De monsters der koffijveilingen zijn den 25 dezer uitgegeven; de taxatie voor goed ordinair is 84½ à 35 cts.

Thee stil en niet williger.

Specerijen niets omgegaan.

Graanmarkten.

Amsterdam 27 februarij.

Tarwe onveranderd. Gerst prijshoudend.

Raapolie op zes weken *f* 53. Lijnolie op zes weken *f* 43¼.

Koolzaad (april) 88½ p. vl.

Oostburg 25 februarij.

De aanvoer van bijna alle graansoorten, was heden weder niet groot, terwijl vrij wat kooplust bestond, vooral voor puike tarwe *en paardeboonen, en voor alle soorten van gerst. Ook graauwe* en groene erwten waren gezocht, doch de voorraad daarvan is niet noemenswaard. *Er is verkocht* puike tarwe (die echter weinig voorkomt) f 11,40 a f 11,60; gewone en wakke werd op f 11,25 en hooger gehouden, doch was onbegadigd en gold hoogstens f 11 en f 10,50 naar deugd. Rogge op f 7,50 gehouden en f 7,25 a f 7 verkocht. Wintergerst f 6,25, f 6,40, f 6,60 zelfs f 6,75, zomer dito f 6,25. Haver naar soort f 3 a f 3,60. Paardeboonen in gewone soort f 6 a f 6,25, harde zouden meer hebben opgebragt. Groene erwten f 7,25 en graauwe f 6,25 te noteren.

Middelburg 26 februarij.

De aanvoer van tarwe uit onze naburige eilanden was heden klein; doch uit Walcheren werd er meer geveild. Houders waren op de verhoogde hollandsche markten ook algemeen hooger gestemd, doch koopers wilden daar niet aan, en boden niet meer dan vorigen weekprijs, waardoor er weinig in den handel omging. Puike zeeuwsche tarwe bragt f 11, enkel f 11,25 op, mindere f 10,50 de mud. Puike walchersche tarwe begin beurs f 11,75 a f 12, doch laat beurs f 11,50 a f 11,25, mindere *f 11 a f 10,75 de mud. Rogge bleef geheel zonder handel, men* bood die aan f 7,25 vruchteloos aan. Wintergerst f 6,50 a f 6,25. Zomergerst f 6 a f 5,80 per mud. Walchersche witteboonen weinig ter veil, men kocht die van f 12,80 tot f 13,50 naar deugd. Dito paardeboonen hield men meestal op f 6,25, doch boven de f 6 werd niet geboden. Dito groene erwten weinig ter veil en algemeen meer gevraagd, men kocht de puike f 7,75, mindere f 7,50, meer afwijkende f 7,25 de mud. Groote dito f 8,50 de mud. Zeeuwsche groene erwten niet ter veil, dito paardeboonen waren onder de f 5,80 niet te koop. Boekweit niet geveild. Koolzaad nagenoeg niet ter veil, men kocht puike soort f 17, *mindere soort f 16,50 de mud.* Raap-olie f 54. Patent-olie f 56. Lijn-olie f 47,50 per vat. Harde lijn-koeken f 10,50 per 104 st.

Gemiddelde marktprijzen.

Middelburg 26 februarij.

	per ned. mud.		per ned. mud
Tarwe oude	*f* —,— à *f* —,—	Bruineboon.	*f* 9,— à *f* 10,—
Dito nieuwe	- 10,50 à - 11,75	Paardeboonen	- 5,75 à - 6,—
Rogge wint.	- —,— à - —,—	Gr. erwten .	- 7,— à - 7,25
Gerst wint.	- 6,25 à - 6,50	Graauwe erwt	- —,— à - —,—
Dito zom. .	- 5,75 à - 6,—	Kool en raapz.	- 16,50 à - 17,—
Haver . . .	- —,— à - —,—	Aardappel. .	- 1,50 à - 1,75
Boekweit .	- —,— à - —,—		per ned. pond.
Witteboon.	- 12,75 à - 13,50	Versche boter	*f* 1,10 à 1,26

Middelprijzen van bakbare tarwe *f* 11,35 en rogge *f* 7,—.

Prijzen van effecten.

Amsterdam 27 februarij.

Nederland.	Werkelijke schuld	2½ pct.	63¾
	dito dito	3 〃	76
	dito dito	4 〃	95¼
	Handel maatschappij	4½ 〃	—
Rusland.	Oblig. bij Hope & co.	5 〃	104¼
	dito dito 1828/1829.	5 〃	—
	Certific. dito 1840	4 〃	85
	dito bij Stieglitz	4 〃	—
	dito dito 1854	5 〃	96¼
	Obl. bij Stieglitz (nieuwe)		—
	Certific. van inschrijving	6 〃	—
Spanje.	Oblig. nieuwe stukken	1½ 〃	24¼
	Binnenlandsch	3 〃	37¾
Oostenrijk.	Oblig. metaliek	5 〃	76¾
	dito	2½ 〃	—
	dito nieuwe betaalbaar Amst.	5 〃	86¼
Belgie.	Certific. bij Rothschild	2½ 〃	52
Portugal.	Obligatien	3 〃	45¼
Oostenr.	Oblig. nationale	5 pct.	78¼
Grenada.	Oblig. 6 pct. nu	3 pct.	21¾
Mexico.	Oblig. 1853	3 pct.	21¼
Venezuela.	Oblig.	4½ pct.	34¼
Nederland.	Maatschappij van weldadigheid	4 pct.	62

Beurs van Londen, 25 febr. ten 12 ure. Consols 93¾

Beurs van Weenen, 25 febr. (Slotprijzen.) Metaliek 5 pct. 85¼.

Beurs van Parijs, 25 febr. (Slotprijzen.) 4½ pct. compt. —,— 3 pct. 70,20.

Middelen van vervoer.

STOOMBOOTDIENSTEN.

Tusschen Middelburg en Rotterdam.

Uren van vertrek in MAART.

Van Middelburg			Van Rotterdam		
Zondag	1 's morg.	6 ure.	Maandag	2 's morg.	10,30
Maandag	2 〃	6	Dingsdag	3 〃	11,30
Dingsdag	3 〃	6	Woensdag	4 〃	11,30
Donderdag	5 〃	7	Vrijdag	6 namiddag	1 ure.
Vrijdag	6 〃	8	Zaturdag	7 's morg.	6
Zaturdag	7 〃	10	Maandag	9 〃	8,30
Zondag	8 〃	10,30	Dingsdag	10 〃	8,30
Dingsdag	10 〃	11,30	Woensdag	11 〃	8,30
Donderdag	12 's midd.	12,30	Vrijdag	13 〃	8,30

Advertentiën.

Heden beviel van eene DOCHTER A. S. CALLENFELS, geliefde Echtgenoot van

Biervliet, H. O. W. DE BATS.

den 24 Februarij 1857.

Bevallen van een' dooden ZOON S. M. HAZELOF, geb. GRAAF.

Middelburg, den 26 Februarij 1857.

Eenige kennisgeving.

Heden overleed op het onverwachtst, in den ouderdom van ruim 64 jaren, mijne geliefde Echtgenoot SARA JACOMIENA VOGEL, tot diepe droefheid van mij, mijne Kinderen en Behuwdkinderen.

Middelburg, J. H. WILL.

den 25 Februarij 1857.

Eenige en algemeene kennisgeving.

Gevoelig voor de menigvuldige en hartelijke bewijzen van belangstelling, hem bij zijn **Zestigjarigen Geboortedag** door zijne Medeburgers en elders wonende Vrienden en Bekenden betoond, betuigt de ondergeteekende zijne diepe erkentelijkheid.

Vlissingen, 24 Februarij 1857.

A. RUYSCH.

Dewijl ik mij thans elders geplaatst zie, zoo breng ik langs dezen weg mijnen hartelijken dank toe aan alle mijne Vrienden en Begunstigers, welke ik zoo ruimschoots heb mogen genieten, de vrijheid nemende om mijn Zoon, die de zaak op den zelfden voet wenscht voort te zetten, op het minzaamst aan te bevelen.

Met achting noem ik mij,

J. HOPMANS.

ALGEMEENE VERGADERING van Hoofdparticipanten der **Commercie-Compagnie** alhier, in het gewoon Lokaal, op Dingsdag den 3 Maart 1857, des namiddags ten één uur.

AANBESTEDING.

De Centrale Directie van Walcheren, zal, onder nadere goedkeuring op donderdag den 5 Maart 1857, des namiddags ten een ure, aan haar locaal in de abdij te Middelburg aanbesteden:

eenige vernieuwingen en het onderhoud der **Straatwegen** enz. van den polder Walcheren, over eene lengte van 33466 ellen en zulks gedurende de jaren 1857, 1858 en 1859, met het bijleveren der vereischte **Klinkermoppen, grind** en **zand**.

Deze aanbesteding zal geschieden bij enkele inschrijving, in één perceel, berekend voor één jaar, volgens art. 11 van het bestek.

Het bestek en voorwaarden zullen van maandag den 16 Februarij 1857, ter lezing liggen op de griffie van de Directie en wijders op alle zoodanige plaatsen als waar de bestekken van Waterstaatswerken gewoonlijk ter lezing worden gelegd.

Drie dagen voor de besteding zal de noodige plaatselijke aanwijzing van de werken worden gedaan, en de verlangde inlichtingen te bekomen zijn bij den Oppercommies der Directie te Middelburg.

Middelburg 12 Februarij 1857.

De Centrale Directie voornoemd,
A. CALAND, President.
C. M. VAN VISVLIET, Griffier.

OPENBARE VERKOOPING

AAN 'S RIJKS WERF DER MARINE TE VLISSINGEN,

op Woensdag 4 Maart 1857,

van eene partij Eiken en Dennen Brandhout, Schalen, Spaanders, Afbraak, Magazijngoederen, Zeilen, Touwwerk, Scheurpapier en wat verder zal worden aangeboden.

Twee werkdagen voor de Verkooping zal alles ter bezigtiging op voorschrevene Werf gereed liggen.

Vlissingen, 13 Februarij 1857.

De Directeur en Kommandant der Marine,
H. FERGUSON.

OPENBARE VERKOOPING.

Op Woensdag den 4 Maart 1857, des voormiddags ten 10 ure, zal men te **Wilhelminadorp** in het openbaar veilen:

TWINTIG STUKS VET RUNDVEE

van extra puike kwaliteit. Dagelijks bestaat er gelegenheid tot vervoer naar Holland, per Stoomboot, terwijl nadere inlichtingen, op franco aanvrage, te bekomen zijn bij den Heer I. G. J. VAN DEN BOSCH te Wilhelminadorp, alsmede ten Kantore van den Notaris A. SMALLEGANGE te Goes.

Verkooping den 5 Maart 1857, op de Buitenplaats genaamd **de Dolfijn**, aan den Sint-Geertruidsweg, des namiddags 1 uur, van eenige opgaande

OLMENBOOMEN, VRUCHTBOOMEN, TRONKEN, KAPHOUT, en HETGEEN MEER zal worden geveild.

De Notaris P. VAN DE GRAFT zal op Vrijdag den 6 Maart 1857, des namiddags ten één ure, in de Uitspanning **Pax Intrantibus**, gelegen op het Zand, in de Gemeente Koudekerke, krachtens onherroepelijke volmagt, in het openbaar te koop aanbieden:

EEN HUIS EN ERF, zijnde eene

BROODBAKKERIJ,

staande en gelegen in de Gemeente Koudekerke, op het Zand, Kadastraal bekend sectie D no. 326.

Voorschreven Huis en Erf is daags vóór en op den Verkoopdag, van des voormiddags 10 tot des namiddags 3 ure, voor een ieder te zien.

Informatien kunnen verkregen worden ten Kantore van voornoemden Notaris.

De Notaris D. UYTTENHOOVEN, residerende te **Vlissingen**, zal op Dingsdag den 10 Maart 1857, des voormiddags ten 10 ure, in de **Sint Jacobstraat** aldaar, wijk F no. 78, publiek presenteren te verkoopen eene Mahonyhouten Ronde Tafel, Werkdoozen, Naaikistjes, Tabak- en Sigarendoozen, Pijpstaanders en Lepeldoosjes, eene partij Eau de Cologne, Riekende Zeep, Haarolie en Pomade, eene groote partij Galanterien en Kinder Speelgoed; voorts Linnen Hemden, Overhemden, Zakdoeken, Onderbroeken, Borstrokken, gemaakte Kleederen, Patten en Oliegoed, mitsgaders eene partij Manufacturen, alles behoorende tot het Faillissement van Js. ZITMAN, Koopman en Winkelier ter zelfder Stede, Vlissingen.

Daags vóór de Verkooping voor een ieder te zien.

De Notaris J. W. LE NOBEL zal op Woensdag den 11 Maart 1857, des voormiddags om 11 ure, ten Sterfhuize van Monsieur L'EGRESSIME, in de Zuidstraat te **Oostburg**, in het openbaar aan de meestbiedenden verkoopen:

Eene partij MEUBELEN en HUISRAAD, BANKETBAKKERS-GEREEDSCHAPPEN (waaronder eene groote Marmeren Mortier), diverse WINKELGOEDEREN, KRUIDENIERSWAREN, HONIG, KOEKBAKKERS-LIJM

en hetgeen verder zal geveild worden.

VERKOOPING

AAN DE BANK VAN LEENING TE VLISSINGEN,

op Donderdag den 12 Maart 1857, van de openstaande PANDEN over de maanden October, November en December 1855. — Daags te voren, des namiddag van twee tot vier ure, voor een ieder te zien.

NB. Aan de belanghebbenden wordt bekend gemaakt, dat het **Goud** en **Zilver**, beleend gedurende het gemelde 4de kwartaal 1855, moet worden gelost of de beleening daarvan vernieuwd uiterlijk vóór of op Vrijdag den 6 Maart 1857.

Verkooping den 25 Maart 1857, van **Paarden, Beesten, Bouw- en Melkers-gereedschappen**, op de Hofstede **Kersenburg**, bewoond door de Erven W. MARINISSEN, staande en gelegen in de Gemeente Sint-Laurens. Breeder te adverteren.

Verkooping den 27 Maart 1827, van de **Herberg** bewoond door J. PIJPE, staande te **Brigdamme**. Nader te adverteren.

EENE BROODBAKKERIJ, met HERBERG en KRUIDENIERS-WINKEL, staande op een der Dorpen in Walcheren, wordt **uit de Hand te Koop** aangeboden. Adres, met franco Brieven onder letter X., aan het Bureau dezer Courant.

Uit de hand te koop tegen Mei

EEN BEKLANT WINKELHUIS,

met annex PAKHUIS, waarin een ruim getal jaren handel in Kruideniers- en Vettewarierswaren is uitgeoefend; in een der beste gedeelten dezer Stad. Te bevragen onder lett. B. bij de GEBR. MILBORN, Vlasmarkt. Brieven franco.

UIT DE HAND TE KOOP

EEN NET BURGER HUISJE, staande op een der beste Standen binnen de Stad Middelburg. Te bevragen bij den Boekverkooper DE JONG ZIJLSTRA.

232ste STAATS-LOTERIJ.

Aan het Kantoor van den gekwalificeerden Collecteur der Staats-Loterij te Middelburg zijn te bekomen **Heele** en **Gedeelten van LOTEN**, in doorgefourneerd, Klassikaal en Huur, volgens Prijs-courant.

Trekking 23 Maart 1857.

Ten Kantore van I. L. PINTO L.J.z. is in de afgeloopene Loterij getrokken, op no. 1278, ... ƒ **1500** —

〃 9610, ... 〃 **1000** —

op no. 13106, 13228, 13275, 18027, ieder 〃 **400** —

Bij denzelven zijn voor de 232ste LOTERIJ te bekomen **Heele en Gedeelten van LOTEN,** Prijs-courant.

GECONCENTREERDE GROENTEN EN VRUCHTEN,

UIT DE FABRIEKEN VAN

FLEULARD & VAN HOYTEMA,

te Culemborg en Brussel,

bekroond met de **Zilveren Medaille** op de Parijsche Tentoonstelling van 1856,

zijn te bekomen in groote en kleine portien, voor dagelijks gebruik in de Huishouding, alsook bijzonder geschikt voor Scheeps-provisie en Hospitalen, bij den ondergeteekende, Depôthouder alhier, bij wien de Prijs-courant gratis verkrijgbaar is.

J. SANDERS,

Langendelft, wijk B no. 123.

De Heer M. G., te 's Bosch, heeft den Heer SCHEEFHALS een Attest gegeven van de goede uitwerking, die de **REVALENTA** op hem gehad heeft en aanbevolen daaraan publiciteit te geven. Hij heeft lang aan maagkramp geleden en de pijnen deden hem vermageren en vergaan als sneeuw voor de zon. Twee bussen **Revalenta** van twee gulden hebben hem geheel genezen; hij gevoelt geene pijnen meer en kan alle spijzen verdragen; gaat echter nog voort het van zoo heilzame meel te gebruiken, waardoor hij zijne maag te meer denkt te versterken.

Maagkramp, zuur, maagpijn, opgezetheid, hartwater, verstoppingen, diarrhaea, gal- en zenuwziekten en eene menigte andere ongesteldheden, die door slechte spijsvertering ontstaan, worden door **Du Barry's Revalenta** in den grond genezen, daar zij de natuurlijke werking der ontstemde organen herstelt. Het is een voedingsmiddel, dat ontbijt, tusschenuurtje, middagmaal en avondeten vervangt, naar verkiezing van den gebruiker en dikwijls goedkooper is dan andere spijzen. Men bereidt ze op verschillende wijzen.

Middelburg, **Depot-Verkoophuis.**	Tholen, T. J. MAAS.
Goes, Wed. C. VREEKE.	Vlissingen, A. M. KALB-FLEISCH.
Schoondijke, A. J. BRONSWIJK.	En de bekende Depôts in de andere Steden.

Met Mei een **Broodbakkers-Knecht** van de P. G. benoodigd. Adres francó bij JACOBUS HOLLESTELLE, te Breskens.

Twee aankomende **Knechts** en een **Leerjongen** benoodigd bij J. F. JORENS, Schoen- en Laarzenmaker in de Vlissingsche straat.

Met Mei eene bekwame **Dienstmeid** benoodigd. Adres bij J. C. & W. ALTORFFER.

BUITENGEWONE STOOMBOOTDIENST

TUSSCHEN

MIDDELBURG EN ROTTERDAM.

Maandag 2 Maart 1857,

van **MIDDELBURG,** 's morgens 6 ure.

TER DRUKKERIJ VAN DE GEBROEDERS ABRAHAMS.